

II. RECENZJE I NOTY

KARINA LEKSY, (2023). *Znaczenie mediów społecznościowych dla samooceny i zachowań związanych z wyglądem ciała młodych dorosłych. Perspektywa społeczno-pedagogiczna*. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, ss. 384

Karina Leksy ukończyła w roku 2003 studia magisterskie na kierunku pedagogika (w dziedzinie specjalności pedagogika zdrowia) na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach. Siedem lat później, w roku 2010, obroniła pracę doktorską na tej samej uczelni, która tematycznie wpisowała się w dyskusję naukową prowadzoną w obrębie studiowanej wcześniej pedagogiki zdrowia. Po obronie doktoratu ukończyła dwukrotnie studia podyplomowe związane z terapią pedagogiczną i rewalidacją osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, a także wczesnym wspomaganiem rozwoju dzieci i tak zwaną integracją sensoryczną. Została także – po obronie pracy doktorskiej – zatrudniona w macierzystym uniwersytecie na stanowisku adiunkta i pracuje na nim nieprzerwanie do dziś, posiadając od 2024 roku stopień doktora habilitowanego. Aktywność akademicka Kariny Leksy wskazuje, że podejmowane przez nią działania naukowe są spójne, konsekwentne i celowo kreowane, bowiem wszystkie wpisują się w obszar pedagogiki zdrowia i pola problemowe edukacji zdrowotnej. Jej aktywność badawczą można podzielić na cztery obszary: (1) badanie zdrowia i stylu życia w kontekście nadmiernej masy ciała, (2) badanie znaczenia kultury popularnej dla zdrowia dzieci i młodzieży, (3) badanie problematyki prezentowania ciała w przestrzeni internetowej, (4) badanie roli szkoły w kontekście współczesnych zagrożeń zdrowotnych.

Można zauważyć, że Karina Leksy jest wręcz niewiarygodnie aktywna naukowo we wszystkich w zasadzie sferach, w jakich naukowcy i naukowczynie działają – od publikacji i wystąpień konferencyjnych, przez realizację badań i aplikacje grantowe, po akademicką dydaktykę i administrację oraz popularyzację. Należy podkreślić, że zaangażowanie to jest zawsze wielowymiarowe i pogłębione. Szczególnie powinno się docenić fakt dużej – i zróżnicowanej w zakresie formy – aktywności publikacyjnej. Karina Leksy jest autorką (lub współautorką) czterech książek oraz ponad pięćdziesięciu artykułów i rozdziałów. Jednakże, nie publikuje ona „bo musi”, ale dlatego, że efektywnie penetruje rzeczywistość, kierowana pasją naukową i chęcią wykonywania naukowych zadań w sposób maksymalnie rzetelny. Zawsze w swoich publikacjach odznacza się bowiem sumiennością w zakresie rekonstruowania debaty naukowej, uwzględniając w swoich analizach

zarówno klasyczną polską literaturę przedmiotu, jak i najnowsze prace publikowane w międzynarodowych periodykach. Ponadto, zawsze przyjmuje interdyscyplinarną perspektywę analiz teoretycznych, odwołując się do tekstów pedagogicznych, psychologicznych, socjologicznych, medycznych i tym podobnych. W sposób szczególny należy docenić dwie publikacje książkowe, a mianowicie napisaną z Katarzyną Borzucką-Sitkiewicz monografię, zatytułowaną *Ekshibicjonizm społeczny w Internecie. Motywy i potencjalne zagrożenia dla zdrowia i bezpieczeństwa młodzieży*, oraz autorską monografię pod tytułem *Młodzież we współczesnej przestrzeni społeczno-kulturowej. Wybrane aspekty zdrowotne i pedagogiczne*. Pierwsza z nich jest bowiem książką pionierską na polskim rynku i w pewnych aspektach wyprzedzającą koncepcyjnie czasy, w których była przygotowywana. Stanowi też pracę głęboką teoretycznie i ukazującą dużą pedagogiczną wrażliwość Autorki, a także umiejętność dostrzegania nowych problemów i konstruowania strategii umożliwiających ich opisywanie, badanie i wyjaśnianie. W drugiej wymienionej książce Karina Leksy spogląda natomiast na zdrowotne funkcjonowanie młodzieży i jej edukację zdrowotną z niezwykle nowatorskiej perspektywy, to jest przez pryzmat kultury popularnej. Dokonuje tu bardzo wartościowych analiz literatury, które porządkują naszą wiedzę i skłaniają do stawiania nowych, ważkich dla pedagogiki jako nauki pytań.

Apogeeum naukowej biografii Kariny Leksy stanowi jej najnowsza książka, zatytułowana *Znaczenie mediów społecznościowych dla samooceny i zachowań związanych z wyglądem ciała młodych dorosłych. Perspektywa społeczno-pedagogiczna*. Monografia ta została wydana nakładem Wydawnictwa Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach w roku 2023. Recenzentami wydawniczymi rozprawy byli Profesor Zbyszko Melosik i Profesor Bożena Zawadzka. Recenzenci zauważyli, że Autorka wykazała się „umiejętnością krytycznej, wyważonej analizy bardzo bogatej literatury”, zdolnością do podjęcia oryginalnego problemu naukowego oraz że przeprowadziła rzetelne badania naukowe, których wyniki poprawnie zinterpretowała. Szczególne ważne wydają się słowa Profesora Melosika, który wskazuje, że Autorka książką tą potwierdziła swoją „dojrzałość teoretyczną i metodologiczną” oraz „kompetencje w zakresie prowadzenia dyskursu naukowego”, a także, że monografia ta stanowi „niezaprzeczalny wkład Autorki w wybrane przez nią pole problemowe, zarówno w kontekście polskim, jak i międzynarodowym”.

W pełni zgadzam się z tymi ocenami. Karina Leksy sformułowała ciekawy, ważny i intrygujący problem, który w sposób oryginalny rozpracowała, zarówno na gruncie narracyjnej analizy literatury, jak i własnych dociekań empirycznych. Część teoretyczna pracy wyróżnia się dbałością o uwzględnienie w niej licznej literatury, wielu spojrzeń na podejmowaną problematykę oraz zróżnicowanych koncepcji. Ponadto, Autorka zarysowuje szeroki krajobraz teoretyczny, pozostając jednak cały czas skoncentrowaną na tytułowych zagadnieniach. Analizy polskich i zagranicznych publikacji nie tylko jednak ukazują całą konstelację zagadnień kluczowych dla podjętej problematyki, ale też podprowadzają do wykazania luk teoretycznych i potrzeby podjęcia dociekań badawczych ukierunkowanych na bardzo jasno wyeksplikowany cel: Określenie znaczenia mediów społecznościowych dla samooceny wyglądu ciała i działań, jakie na rzecz tego wyglądu

podejmują młodzi dorośli. Za szczególnie ciekawe uznają wykorzystanie w części teoretycznej koncepcji amerykańskiego socjologa (pochodzenia kanadyjskiego) Ervinga Goffmana, zwanej teorią dramaturgiczną, wciąż za słabo docenianej przez badaczy mediów, a w szczególności młodych empirystów zajmujących się analizą dynamiki zachowań w Internecie. Bardzo uznają także, że w monografii analizowane są wyniki badań polskiego psychologa Piotra Sorokowskiego, które choć cytowane globalnie, dość rzadko omawiane są przez polskich badaczy w polskojęzycznych publikacjach. Autorka – kończąc rozważania teoretyczne – odnosi się do koncepcji płynnej nowoczesności Zygmunta Baumana i typologii pokoleń, próbując niejako nazwać czy skategoryzować badane przez siebie czasy i osoby. Zachowała jednak względem tego typu prób katalogowania, definiowania i uogólniającego dookreślenia adekwatny dystans. Badania wskazały bowiem, że wykazywane cechy płynnej nowoczesności są w wielu kontekstach nietrafne, a charakterystyka Pokolenia Z dość nieprecyzyjna, co – w obu przypadkach – niejako wymusza niewykorzystywanie tych koncepcji jako podstawy do budowania procedur empirycznych.

Autorka bez wątplenia dobrze zaprojektowała swoje badanie, a także poprawnie zebrała i przeanalizowała dane. Opis metrologiczny jest przejrzysty, dokładny i jasny. Karina Leksy zastosowała podejście powszechnie wykorzystywane w pedagogicznych monografiach prezentujących wyniki badań ilościowych. Narracja jest tu formalna, słowa przeplatają się z danymi statystycznymi, licznymi tabelami i wykresami, budując poczucie, że zebrane dane są z jednej strony całościowo opracowane, a z drugiej otwarte na czytelników i czytelniczki – mogą oni dokonać reinterpretacji wyników w zupełnie nowym kontekście czy wykorzystać jako bazę przyszłych projektów badawczych.

Książka kończy się obszerną, krytyczną dyskusją. Autorka wykazała się w niej obiektywizmem i autorefleksją, a jednocześnie umiejętnością powrócenia do własnych założeń teoretycznych i bazowych teorii oraz ocenienia własnych poczynań badawczych w ich świetle. Ponadto – z właściwą ostrożnością i krytycyzmem – formułuje pewne praktyczne rekomendacje, które są z perspektywy codzienności edukacyjnej bardzo wartościowe.

W mojej ocenie, książka *Znaczenie mediów społecznościowych dla samooceny i zachowań związanych z wyglądem ciała młodych dorosłych. Perspektywa społeczno-pedagogiczna* jest oryginalnym dziełem, wnoszącym nową wiedzę do pedagogiki jako dyscypliny naukowej – wiedzę, która wynika z rzetelnych studiów teoretycznych oraz metodologicznie poprawnych eksploracji empirycznych. Innymi słowy, monografia ta wypełnia lukę w naszej wiedzy, dostarczając wiarygodnych opisów i autorskich wyników. Polecam jej lekturę zarówno osobom studiującym nauki społeczne, jak i badaczom oraz badaczkom zajmującym się pedagogiką zdrowia, pedagogiką medialną i polami problemowymi z obszaru wpływu rozwoju technologii informacyjno-komunikacyjnych na psychofizyczne funkcjonowanie ludzi. Polecam również wszystkim tym, którzy chcieliby po prostu przeczytać bardzo ciekawą i bardzo aktualną naukową książkę.

Michał Klichowski

ORCID 0000-0002-1614-926X